

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 ผลทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

1. ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่จิตวิญญาณความเป็นครู
2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษาเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ และเทคนิคในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยจิตตปัญญาศึกษา

1. ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูจำนวน 4 คน พบว่าคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีลักษณะหรือพฤติกรรมที่สำคัญดังนี้

- 1.1 การเห็นคุณค่าในตนเองมีการรับรู้และแสดงออกที่สำคัญดังนี้
 - 1.1.1 มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน
 - 1.1.2 มีความรักศรัทธาในอาชีพครู
 - 1.1.3 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 การเห็นคุณค่าผู้อื่น มีการรับรู้และแสดงออกที่สำคัญดังนี้

1.2.1 รักเมตตาศิษย์

1.2.2 มีความเสียสละอุทิศเวลาให้ศิษย์ด้วยความเต็มใจ

1.3 การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีการรับรู้และแสดงออกที่สำคัญดังนี้

1.3.1 เคารพสิทธิผู้อื่น

1.3.2 เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

1.3.3 คิดดี คิดบวก

1.3.4 ทำประโยชน์เพื่อศิษย์ ผู้อื่นและสังคม

ตาราง 7 ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แซมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
1. ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็น ครู	การคัดเลือกผู้จะเข้าศึกษาวิชาชีพครูต้องเลือกในลักษณะเป็นผู้ที่มีความเสียสละสูง เพราะจะทำให้คิดถึงศิษย์ อยากทำให้ศิษย์ได้ดี ห่วงดีต่อศิษย์ นอกจากนี้ครูที่ดีจะต้องรักวิชาชีพที่ทำ มีความรับผิดชอบในหน้าที่โดยอุทิศตนในงานที่ทำด้วยความเต็มใจและจะต้องเป็นผู้ที่มีความรักเมตตา ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจศิษย์เป็นสิ่งสำคัญ เอาใจใส่ดูแลให้ความช่วยเหลือศิษย์ด้วยความเต็มใจรักศรัทธาในวิชาชีพครู	ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีมีความเป็นครูสูงจะต้องมีความรักเมตตาศิษย์ คิดด้วยจิตที่เมตตา รวมทั้งพูดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเมตตาซึ่งจะนำไปสู่ความรักผู้เรียน รักผู้อื่น รักสรรพสิ่งต่าง ๆ เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม รักการสอน รักอาชีพ มองอะไรด้วยใจที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นโดยมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้	คนที่จะเป็นครูที่มีจิตวิญญาณต้องรู้ดีในเนื้อหา ศาสตร์การสอน มีความมั่นใจ เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น รักศรัทธาเป็นพื้นฐานอาชีพ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองในงานที่ทำ และมี ความรับผิดชอบในหน้าที่	ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีมีคุณภาพนั้นจะต้องสอนด้วยใจไม่ใช่เพียงหน้าที่ ต้องมีความรักและศรัทธาในอาชีพครูเห็นคุณค่าตนเองในสิ่งที่ทำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพดี รับผิดชอบ	คุณลักษณะครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีดังนี้ 1. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองในงานที่ทำ 2. มีความรับผิดชอบในหน้าที่โดยอุทิศตนในงานที่ทำด้วยความเต็มใจ 3. มีความรักศรัทธาในอาชีพครู 4. มีความประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีงาม 5. มีความรักเมตตาห่วงดีเอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือศิษย์ 6. เคารพสิทธิของผู้อื่น 7. เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2. พฤติกรรมของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยภาพรวมเป็นอย่างไร	ครูที่มีจิตวิญญาณจะต้องรักเห็นคุณค่าในหน้าที่ของตนที่ทำให้คำแนะนำศิษย์ในทางที่ดีเห็นอะไรไม่ถูกไม่ควรต้องทนดูไม่ได้ คำนึงถึงคนอื่นลืมหินเห็นแก่ตัว ต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์โดยมีความรับผิดชอบเป็นผู้ให้ผู้เสียสละที่จะทำประโยชน์เพื่อศิษย์ ผู้อื่น สังคม ด้วยความสุขและเต็มใจ มีความรักเมตตาศิษย์อย่างจริงใจและรักในวิชาชีพที่ทำ	ครูที่ดีมีจิตวิญญาณจะต้องรักในอาชีพที่ทำ เห็นคุณค่าในงานที่ตนทำ มีความรู้แม่นยำในเนื้อหาที่สอน รู้จักแสวงหาความรู้ที่จะนำมาพัฒนาเด็กเสมอ เคารพสิทธิผู้อื่น กฎเกณฑ์ของสังคม คิดดีคิดบวกมองอะไรด้วยใจเปิดกว้างที่จะคิดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีความรักเมตตาศิษย์และผู้อื่น	ครูจะต้องมีความทันสมัย ตั้งใจพัฒนาผู้เรียน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ต่อสังคม ประเทศชาติ รู้จักเห็นคุณค่าตนเอง ผู้อื่น ศรัทธาในอาชีพครู มีความอดทนในการบ่มเพาะเด็ก	ครูจะต้องสอนด้วยใจไม่ใช่น้ำที่ จะต้องมีความสมบัติที่ดีของครูได้แก่ ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้น่าเคารพ พุทธิ อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางที่เสื่อมเสีย	พฤติกรรมของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีดังนี้ 1. แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้คำแนะนำศิษย์ในทางที่ดีและถูกต้อง 2. แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน 3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางที่เสื่อม 4. รักเมตตาศิษย์ 5. อุทิศเวลาให้ศิษย์ 6. เคารพสิทธิผู้อื่น 7. เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม 8. คิดดี คิดบวก 9. ทำประโยชน์เพื่อศิษย์ ผู้อื่น และสังคม

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชนมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.1 พฤติกรรมของครูที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูจะต้องไม่ทิ้งการสอน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีงานอะไรที่ได้รับมอบหมาย ต้องทำให้เสร็จ วิธีการพัฒนาพฤติกรรม พฤติกรรมดังกล่าวใช้การปลูกฝังจิตสำนึก โดยต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก	ครูที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ จะต้องตั้งใจสอน รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่มาพัฒนาเด็ก วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้การอบรม และ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้	การทำหน้าที่ครูที่ดี ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำการจัดการเรียนรู้การสอน พัฒนาการเรียนการสอน ทำงานวิจัย มีการเตรียมตัว ในการสอนให้พร้อม วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว ใช้การฝึกจิตสำนึกโดย มอบหมายงานให้ทำ	ครูที่มีความรับผิดชอบจะต้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รู้จักสนใจใฝ่รู้ มีความรู้ในวิชา และสิ่งที่สอนเพื่อนำมาพัฒนา งานที่ทำ วิธีการที่สามารถนำมา พัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือ ใช้การอบรม และการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม	พฤติกรรมของครูที่มีความ รับผิดชอบในหน้าที่ คือ ครูจะต้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่หรือ งานที่ทำ ไม่ละทิ้งการสอน มี การเตรียมการสอน รู้จักแสวงหา ความรู้มาพัฒนางานสอนให้มี คุณภาพ วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวสามารถใช้การอบรม ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การปลูกฝังจิตสำนึก
2.2 พฤติกรรมของครูที่มีความรักศรัทธาในวิชาชีพครูควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูจะต้องเห็นคุณค่าของงาน มีความภูมิใจในความเป็นครู และมีความสุขในงานที่ทำ วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้การสร้าง ประสบการณ์ตรง โดยศึกษา เรียนรู้สัมผัสผู้ที่มีความเป็นครู สูง เพื่อให้เกิดการซึมซับ ในความเป็นเป็นครู	ครูที่รักศรัทธาในวิชาชีพครู จะต้องรู้จักพัฒนาตนเองไม่ต้อง รอให้ใครมาบอก มีความรัก และมีความสุขในอาชีพที่ทำโดย ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยและ เบื่อหน่าย วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้ Coaching และ Mentor	คนที่รักศรัทธาในวิชาชีพครู จะต้องมีความรักอาชีพในอาชีพ ที่ทำ รักการสอน รักเด็ก โดยมี ความอดทนในภาระหน้าที่ ต่าง ๆ วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้ Mentor	ครูที่มีความรักศรัทธาในวิชาชีพ ครูจะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความกระตือรือร้นในการ เตรียมสอน รักการสอน สอนด้วยใจรัก มีศิลปะในการ สอน มีคติประจำใจว่ายิ่งทำ ยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งรับ วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้การอบรม	พฤติกรรมของครูที่มีความรัก ศรัทธาในวิชาชีพครู คือ ครู จะต้องรักศรัทธาในวิชาชีพครู ที่ทำ รักเด็ก รักงานสอน มีความอดทนในภาระหน้าที่ ต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ วิธีการ พัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือ การสร้างประสบการณ์ตรง โดยศึกษาเรียนรู้สัมผัสผู้ที่มี

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.3 พฤติกรรมของครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะต้องมีสติรู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ อะไรดีไม่ดี ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น รู้สิ่งที่ดีและไม่ดีจากคนอื่น แล้วเอามาแก้ไขตนเอง วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้วิธีการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยอาจทำบันทึกปรับปรุงพฤติกรรมหรือข้อบกพร่องของตนเอง	ครูที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้จะมีลักษณะที่ดีหลายอย่าง เช่น มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นใจ สอนดีมีความแม่นยำ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การเรียนรู้จากตัวแบบที่ดี	ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้จะมีลักษณะเป็นแม่พิมพ์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีลีลาการสอนดี เป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ เป็นตัวอย่างแบบอย่างที่ดี วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้บทบาทสมมุติ หรือการใช้ตัวแบบที่ดี	ครูจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี แก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ขยันหมั่นเพียร อดทน รับผิดชอบ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การดูตัวแบบที่ดีจากละคร หรือสถานการณ์จำลอง	พฤติกรรมของครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ จะต้องมีลักษณะที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในหลายด้านได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความมั่นใจ มีลีลาการสอนดี ขยันหมั่นเพียร อดทน รับผิดชอบ สามารถแยกดีชั่ว ถูกผิดรู้ว่าอะไรดีไม่ดี วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การเรียนรู้จากตัวแบบที่ดี บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง และการทำงานที่ปรับปรุงตนเอง

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แหมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.4 พฤติกรรมของครูที่มีความ เสี่ยงควรเป็น อย่างไร และน่าจะมี วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่เสี่ยงจะเป็นผู้ที่ยอม ลำบากยอมเหนื่อยเพื่อคนอื่น นึกถึงผู้อื่น มีความอดทนเพราะ ถ้าไม่อดทนก็จะเสี่ยงไม่ได้ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว ใช้ตัวแบบ และการสะท้อน ความคิด	ครูที่เสี่ยงจะนึกถึงประโยชน์ ของเด็กจะเตรียมการสอนเป็น อย่างดี และเคารพสิทธิของ ผู้เรียน วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้การบรรยาย และอบรม	ครูที่มีความเสี่ยง จะมีการให้ เวลา กำลังใจ ให้อภัย รวมทั้งจะ ยึดหลักการเป็นผู้ให้ผู้เสี่ยง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่ หวังสิ่งตอบแทน วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้กิจกรรม จิตอาสา ทำค่ายอาสา บันทึกลง ความดี อนุทินโดยมีกรอบให้ เขียนบันทึก	ครูที่เสี่ยงจะต้องคำนึงถึง นักเรียนมาก่อน สามารถ จัดลำดับสิ่งสำคัญต่าง ๆ ได้ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว ใช้กิจกรรมจิตอาสาหรือค่ายอาสา	พฤติกรรมของครูที่มีความ เสี่ยงจะต้องเป็นผู้ให้ ผู้เสี่ยง โดยรู้จักเสี่ยง เพื่อส่วนรวมไม่หวังสิ่งตอบแทน ด้วยความอดทน นึกถึงศิษย์ หรือผู้อื่น วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวคือ การใช้ ตัวแบบ กิจกรรมค่ายอาสา และบันทึกความดี

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.5 พฤติกรรมของครูที่มี ความรักเมตตาผู้อื่นและ สรรพสิ่งรอบตัวควรเป็น อย่างไร และน่าจะมี วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่มีความรักเมตตาผู้อื่นจะมี ความปรารถนาดี เข้าใจผู้อื่น ไม่โทษผู้อื่น จะทำอะไรก็คิดถึง ผู้อื่น วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้กระบวนการกลุ่มให้ เรียนรู้กันและกันอย่างใกล้ชิด	ลักษณะของครูที่มีความรัก เมตตาผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว จะเป็นผู้ที่ดี พูด ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเมตตา ไม่ทำให้คน อื่นเดือดร้อน วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้ กระบวนการกลุ่ม และการ สะท้อนความคิด	ครูที่มีความรักเมตตาผู้อื่นและ สรรพสิ่งรอบตัว จะรักสิ่งแวดล้อม รักสมบัติของสังคมไปในตัว วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว ใช้การสอดแทรกความรักเมตตา ผู้อื่นในเนื้อหาที่สอนใช้ตัวแบบ ใช้กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี	ครูจะรักศิษย์เหมือนลูกตนเอง ตกเตือนเมื่อทำผิด อดทนนาน ต่อศิษย์ เข้าใจสงสารศิษย์ไม่ จดจำ ความผิดพร้อมที่จะให้อภัย วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว ใช้กิจกรรมจิตอาสา และการ ทำงานกลุ่ม	พฤติกรรมของครูที่มีความรัก เมตตาผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว จะเป็นผู้ที่มีความรักปรารถนาดี กับศิษย์ ผู้อื่น สรรพสิ่งรอบตัว รวมทั้งจะคิด พูด ทำอะไรก็จะ อยู่บนพื้นฐานของความรัก เมตตาไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน รู้จักให้อภัยศิษย์ด้วยความ เต็มใจ วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าว เช่น ใช้กระบวนการ กลุ่ม การสะท้อนความคิด การใช้ตัวแบบและกิจกรรม อาสา

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา ขัมมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.6 พฤติกรรมของครูที่มี ความรักเคารพผู้อื่นควร เป็นอย่างไร และน่าจะมี วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวได้อย่างไร	คนที่มีความรักเคารพผู้อื่น จะมี ความเชื่อในศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์และมีความเป็น ประชาธิปไตย วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้การฝึก กระบวนการกลุ่ม	ครูที่มีความรักเคารพผู้อื่นจะไม่ ทำร้ายผู้อื่นให้เสียหายหรือ เดือดร้อน วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้กิจกรรม กลุ่ม สนุทริยสนทนา	ครูที่มีความรักเคารพผู้อื่น จะมี ความรักเข้าใจให้เกียรติกัน และกัน เคารพความคิดเห็นของ ผู้อื่น วิธีการพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวใช้กิจกรรมกลุ่ม สนุทริย สนทนา การสะท้อนการเรียนรู้	ครูที่รักเคารพผู้อื่นจะต้องรักให้ เกียรติเคารพผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อนเสียหาย วิธีการพัฒนา พฤติกรรมดังกล่าวใช้กิจกรรม กลุ่ม	พฤติกรรมของครูที่มีความรัก เคารพผู้อื่นจะเป็นผู้ที่ให้เกียรติ เคารพผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อนหรือเสียหาย เคารพ ความคิดเห็นของผู้อื่น วิธีการ พัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือใช้ สนุทริยสนทนา การสะท้อนการ เรียนรู้ กิจกรรมกลุ่ม

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แหมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.7 พฤติกรรมของครูที่มีความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่มีความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม จะมีความเข้าใจรู้ที่มาของเหตุผลกฎเกณฑ์ ไม่เอาแต่ใจตนเอง เห็นคุณค่าของกฎเกณฑ์ไม่ทำตามใจตนเอง ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ฝ่าฝืน วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การวิเคราะห์ อภิปรายให้เข้าใจกฎเกณฑ์	ครูจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ต่อสังคม เคารพกฎเกณฑ์ในสังคมที่กำหนดไว้ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นมาให้แก้ปัญหาสอนให้จำทำให้ดู	ครูที่เคารพกฎเกณฑ์ปฏิบัติตามกฎของสังคม จะมีลักษณะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกามารยาทของสังคมที่วางไว้ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การสะท้อนการเรียนรู้ ความคิดเห็น และการใช้คำถามให้แสดงความคิดเห็น	ครูที่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม จะต้องเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม ไม่ฝ่าฝืนทำตามใจตนเอง วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การทำให้เห็นตัวอย่างที่ดีในห้องเรียนในการเคารพกฎเกณฑ์ที่วางไว้ในห้องเรียน โดยตกลงกับศิษย์	พฤติกรรมของครูที่มีความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม จะเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ฝ่าฝืนทำตามใจตนเอง และเห็นคุณค่าของกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือ ใช้การวิเคราะห์ อภิปราย คำถาม การทำให้ดูให้เห็นเป็นตัวอย่างกำหนดสถานการณ์ให้แก้ปัญห

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชนมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชีวพันธ์	
2.8 พฤติกรรมของครูที่มีลักษณะการคิดดีหรือคิดบวกควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่คิดดีจะมีความเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยคิดที่จะแก้ไขให้เกิดผลดีแก่ทุกฝ่าย หรือคิดในแง่บวกที่เป็นประโยชน์วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การคิดวิเคราะห์บ่อย ๆ	ครูที่คิดดีหรือคิดบวกจะมี ความคิดและจิตที่เมตตา รักตนเองและผู้อื่น จะคิดอะไรก็จะคิดแต่ในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ จะคิดแต่ในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้เรื่องเล่าแล้วฝึกให้คิด	ลักษณะครูที่คิดดีจะคิดบวกคิด เป็นประโยชน์ คิดถูกทางที่เป็นประโยชน์ การคิดบวกจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเอง วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้กิจกรรม ฝึกการคิดในแง่บวก สนุนทรัพยากร	ครูที่คิดบวกจะมีจิตใจที่ดีงาม มองสิ่งต่าง ๆ ในด้านดีที่เป็นประโยชน์ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้วิธีการพูดคุยลักษณะสุนทรียสนทนา	พฤติกรรมของครูที่มีลักษณะการคิดดีหรือคิดบวก จะเป็นผู้ที่คิดบวกคิดแต่ในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์และมีจิตที่คิดเมตตา รักผู้อื่น วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือ การใช้เรื่องเล่า การฝึกคิดวิเคราะห์ และสุนทรียสนทนา

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ที่สัมภาษณ์				ข้อสรุปที่ได้
	รศ. ดร. ทิศนา แชมมณี	รศ. ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	รศ. ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	ศ. อัจฉรา ชิวพันธ์	
2.9 พฤติกรรมของครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นควรเป็นอย่างไร และน่าจะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างไร	ครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นจะมีจิตอาสาที่จะทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน ทำด้วยความเต็มใจเพื่อทำความดีให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	ครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นจะมีลักษณะที่ชอบทำความดีเพื่อช่วยผู้อื่นให้มีความสุข จะทำแต่ในสิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้เรื่องเล่าที่เป็นการทำความดี และสถานการณ์ที่ทำให้	ครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น จะเห็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการแบ่งปันเอื้ออาทร วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การฝึกเป็นผู้ให้ สุนทรียสนทนา การใช้ตัวแบบ	ครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออกในทางที่ดีงาม จะเต็มใจช่วยเหลือทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวใช้การปลูกฝังจิตสำนึกและจิตสาธารณะเพื่อจะทำประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้อื่น	พฤติกรรมของครูที่มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นจะเป็นผู้ที่ทำความดีทำประโยชน์ทำแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์เพื่อผู้อื่นและส่วนรวมด้วยความสุข ความเต็มใจ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวคือ การใช้เรื่องเล่า ตัวแบบ และสุนทรียสนทนา

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษาเกี่ยวกับวิธีการ และเทคนิคในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยจิตตปัญญาศึกษาพบว่า วิธีการ และเทคนิคในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์การสอนและสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ส่วนด้านกระบวนการที่นำมาใช้พัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) การทำสมาธิ 2) สุนทรีสนทนา 3) การฟังอย่างลึกซึ้ง 4) การน้อมสัจใจอย่างใคร่ครวญ 5) การสะท้อนการเรียนรู้ ทั้งนี้การฟังอย่างลึกซึ้ง และสุนทรีสนทนาจะช่วยทำให้เกิดความรักความเข้าใจกันมากขึ้น ลดความขัดแย้งและช่วยสร้างความสงบสุข และการสะท้อนการเรียนรู้จะเป็นตัวสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อ ความคิดของตนเองหรือการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อภายใน

ตาราง 8 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษาเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ และเทคนิค ในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ด้วยจิตตปัญญาศึกษา

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทางด้านจิตตปัญญาศึกษา			ข้อสรุปที่ได้
	รศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน	ดร. จิรัชฎกาล พงศ์ภคเธียร	ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ	
1. จิตตปัญญาศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูได้หรือไม่อย่างไร	จิตตปัญญาศึกษาสามารถสร้างครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูได้ เพราะเป็นกระบวนการพัฒนามิติด้านในโดยตรง โดยระดับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูจะมีความแตกต่างกันไปภายใต้แนวคิดเคารพความรู้ความแตกต่างของแต่ละคน ซึ่งต่อให้ใช้กระบวนการเดียวกันผลจะเกิดแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของครูแต่ละคน ผู้ที่ทำหน้าที่กระบวนการ จะเป็นตัวชี้วัดที่บ่งบอกการได้รับความสำเร็จได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งถ้ากระบวนการแสดงบทบาทได้อย่างดีการยอมรับจะเกิดขึ้น	จิตตปัญญาศึกษาสามารถที่ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติเห็นคุณค่าของอาชีพครูได้เพราะเป็นกระบวนการที่เน้นการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกในตัว โดยถ้าทำตัวเองให้ดีจะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีถ่ายทอดออกมาได้	จิตตปัญญาศึกษามีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพราะเป็นกระบวนการทำให้คนรู้จักรู้ใจตนเอง รู้จักโลกและเป็นส่วนสำคัญในการสร้างจิตวิญญาณ	จิตตปัญญาศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู เพราะเป็นกระบวนการทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงทัศนคติเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น รวมทั้งจิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามิติด้านในโดยตรง ที่สามารถพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไปภายใต้แนวคิดการเคารพความรู้ความแตกต่างของแต่ละคน

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทางด้านจิตตปัญญาศึกษา			ข้อสรุปที่ได้
	รศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน	ดร. จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร	ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ	
2. กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยภาพรวมสามารถนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูได้ในลักษณะใด	กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยภาพรวมสามารถนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูในลักษณะสะท้อนมิติภายในออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกบนฐานของความเชื่อโดยกระบวนการต้องนำกระบวนการหรือกิจกรรมที่ดีมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู	กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยภาพรวมสามารถนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ โดยอาศัยการฝึกสมาธิและการคิดอย่างใคร่ครวญ จะทำให้พัฒนาการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและความคิดภายใน ความตระหนักรู้ภายในตน ความเอาใจใส่ ความเมตตา	กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยภาพรวมสามารถนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูในลักษณะนำการสะท้อนความคิดที่สร้างสรรค์มาใช้ในการให้เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยภาพรวมสามารถนำมาใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูในลักษณะการพัฒนาแบบองค์รวมเน้นการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พัฒนาผู้เรียนได้ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและความคิดภายใน การจะพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดขึ้นได้นั้นครูหรือกระบวนการต้องนำกิจกรรมที่ดีมาใช้ให้มีความเหมาะสม

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทางด้านจิตตปัญญาศึกษา			ข้อสรุปที่ได้
	รศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน	ดร. จิรัชฎาภรณ์ พงศ์ภาคเธียร	ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ	
3. กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของครูน่าจะมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สามารถใช้วิธีการเทคนิคใดก็ได้ที่กระบวนการเห็นว่าเหมาะสมกับสถานการณ์โดยมีความเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง ความเป็นองค์รวมความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ การยอมรับเคารพศักดิ์ศรีความเป็นคน กิจกรรมหรือเทคนิค วิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น การฟังอย่างลึกซึ้ง สุนทรียสนทนา การเขียนบันทึก ซึ่งวิธีการ เทคนิคกิจกรรมที่นำมาใช้จะต้องมีแนวคิดแนวปฏิบัติกระบวนการที่สำคัญดังนี้ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยเฉพาะการสะท้อนการเรียนรู้จะเป็นตัวสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดความเชื่อของตนเองหรือการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อภายใน	วิธีการ กระบวนการ เทคนิค กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้อะไรก็ได้ที่นำมาใช้แล้วทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น การทำสมาธิ การใช้กิจกรรมให้ผู้หนึ่งผู้หนึ่งสร้างแรงบันดาลใจจิตชีวิตเพื่อลูกศิษย์ หลังจากนั้นใช้วิธีการให้สะท้อนความรู้สึกลบกลับมาที่ตนเอง เชื่อมโยงให้เห็นการทำงานที่มีคุณค่าของตนเองให้ย้อนกลับมาสะท้อนที่ตนเอง หรือย้อนกลับมาเห็นคุณค่าในตนเอง ย้อนกลับมาดูตนเอง นอกจากนี้สามารถใช้วิธีการฝึกสมาธิเพื่อให้รับรู้ว่าคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งรู้สึกอย่างไร ให้ปล่อยวางผ่อนคลายร่างกายให้อยู่ในความสงบ	วิธีการ เทคนิค กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้กิจกรรมสุนทรียสนทนาเพราะจะทำให้ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้น และนอกจากนี้อาจจะใช้กิจกรรมให้ทำโครงงานแล้วใช้วิธีการให้ผู้เรียนนำผลงานมาเสนอหน้าชั้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อนและผู้สอนประเมินผลงานซึ่งเป็นอีกวิธีที่สามารถทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถใช้วิธีการ กระบวนการ เทคนิค และกิจกรรมดังนี้ เทคนิค กิจกรรม การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถใช้เทคนิค กิจกรรมใดก็ได้ที่กระบวนการหรือผู้สอนเห็นว่าเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น การทำสมาธิสุนทรียสนทนา การเขียนบันทึก การสะท้อนตนเอง การให้ดูหนังเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และการทำโครงงาน วิธีการ ให้ผู้เรียนทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ หรือดูหนังที่สร้างแรงบันดาลใจ หลังจากนั้นให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดความรู้สึกในสิ่งที่ทำออกมาจะทำให้เห็นคุณค่าในตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทางด้านจิตตปัญญาศึกษา			ข้อสรุปที่ได้
	รศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน	ดร. จิรรัฐกาล พงศ์ภคเธียร	ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ	
4. กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่นของครู น่าจะมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด	การพัฒนาการเห็นคุณค่าผู้อื่นตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถใช้กิจกรรม วิธีการเทคนิคใดก็ได้ แต่ต้องมี 3 กระบวนการดังนี้ 1) สนทริยสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ซึ่งการสะท้อนการเรียนรู้เป็นตัวสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อความคิดของตนเองหรือการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อภายใน	การที่จะส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่น ควรใช้วิธีการ เทคนิคการจัดกิจกรรมในลักษณะให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะในการเห็นคุณค่าผู้อื่นเข้าใจเห็นใจผู้อื่นเพราะได้สัมผัสได้ประสบการณ์ตรง เช่น จัดให้ผู้เรียนไปเยี่ยมเด็กในสถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้า แล้วให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากเด็ก โดยใช้การตั้งคำถามเข้ามาช่วยให้เกิดการเห็นคุณค่าผู้อื่นมากยิ่งขึ้น กระบวนการที่สำคัญที่สามารถใช้ส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่น มี 3 ชั้น ได้แก่ 1. การฟังอย่างลึกซึ้งจากประสาทสัมผัส ทั้ง 5 2. การน้อมสวใจอย่างใคร่ครวญ 3. การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง เช่น การฝึกสมาธิ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่นสามารถใช้วิธีการหรือใช้กิจกรรม สนทริยสนทนา โดยใช้การพูดคุยระหว่างบุคคลเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนา แล้วเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยงกันของสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมด เช่น การให้ผู้เรียนไปศึกษาชีวิตครูมีอาชีพที่ตนศรัทธาแล้วนำมาสะท้อนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้สนทริยสนทนาพูดคุยกัน นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดหัวข้อที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักรักตนเองและผู้อื่นมากขึ้นโดยให้สะท้อนความคิดออกมาและควรมีการสะท้อนในการเรียนรู้ทุกชั่วโมง	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่นสามารถใช้วิธีการ กระบวนการ เทคนิค และกิจกรรมดังนี้ เทคนิค กิจกรรม การส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่นสามารถใช้เทคนิค กิจกรรมที่สำคัญ คือ สนทริยสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การสะท้อนการเรียนรู้ การตั้งคำถาม วิธีการ ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วใช้วิธีการสนทริยสนทนาในการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ทำ หลังจากนั้นให้สะท้อนการเรียนรู้ออกมาเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดความเชื่อภายใน กระบวนการ การส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้อื่นมีกระบวนการที่สำคัญดังนี้ 1. การฟังอย่างลึกซึ้งจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 2. การน้อมสวใจอย่างใคร่ครวญ 3. การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทางด้านจิตตปัญญาศึกษา			ข้อสรุปที่ได้
	รศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน	ดร. จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร	ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ	
5. กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของครูน่าจะมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามารถใช้วิธีการหรือกิจกรรมที่สร้างความสมดุลของฐานกาย ฐานหัวใจและฐานใจ เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้ง อารมณ์ความรู้สึก ความรักเมตตา ความเอื้ออาทร ความรักตนเองรักผู้อื่น สรรพสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ฟังตนเองได้ ช่วยผู้อื่นได้และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข กระบวนการที่ใช้ในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้แก่ 1) สุนทรีสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง 3)การสะท้อนการเรียนรู้ ซึ่งการฟังอย่างลึกซึ้งและสุนทรีสนทนาจะช่วยทำให้เกิดความรักความเข้าใจกัน มากขึ้นลดความขัดแย้งและช่วยสร้างความสงบสุข	กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คือ สุนทรีสนทนา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกสติ การตระหนักรู้ เคารพในความแตกต่าง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หลักการใช้สุนทรีสนทนาให้ผู้เรียนได้พูดคุยฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้ได้ยิน มีความเป็นอิสระ และผ่อนคลาย ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีผู้นำ และไม่มีผู้ตาม	วิธีการ เทคนิค กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ได้แก่ สุนทรีสนทนาซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักให้เกียรติกันและกันเคารพศักดิ์ศรีของผู้อื่นหลีกเลี่ยงความขัดแย้งนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามารถใช้วิธีการ กระบวนการ เทคนิค และกิจกรรมดังนี้ เทคนิค กิจกรรม การส่งเสริมการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสามารถใช้ เทคนิคกิจกรรมที่สร้างความสมดุลของฐานกาย ฐานหัวใจและสุนทรีสนทนา วิธีการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น โดยใช้สุนทรีสนทนาให้พูดคุยโดยไม่มีการโต้แย้งให้รู้จักฟังเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับความแตกต่างของกันและกัน กระบวนการ กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าสามารถใช้กระบวนการ 3 ขั้นได้แก่ 1) สุนทรีสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ซึ่งการฟังอย่างลึกซึ้งและสุนทรีสนทนาจะช่วยทำให้เกิดความรักความเข้าใจกันมากขึ้น ลดความขัดแย้งและช่วยสร้างความสงบสุข

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา เพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา เพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2 ตัวรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล มีกระบวนการที่สำคัญ มุ่งพัฒนา จิตวิญญาณความเป็นครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการ

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณ ความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นรูปแบบการเรียนการสอน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมทั้งความคิด ร่างกาย ใจ และจิตวิญญาณ ความเป็นครู รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและความคิดภายใน ให้เห็นคุณค่าตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งรอบตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

1.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริม จิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องการพัฒนา ผู้เรียนดังนี้

1.2.1 ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของความเป็นครู

1.2.2 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าตนเอง ผู้อื่นและการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติ

1.2.3 พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู

1.3 เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการ เรียนรู้ที่ 1 อาชีพครูสำคัญไฉน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาระหน้าที่ของครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มาตรฐานวิชาชีพครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ครูดีในดวงใจ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างศรัทธาใน วิชาชีพครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การเสริมสร้างศักยภาพความเป็นครู

1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละหน่วยจะเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้และจิตวิญญาณความเป็นครูโดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นหลักโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Check in) เป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้กิจกรรมเน้นการพัฒนาในด้านในหรือจิตใจ เช่น กิจกรรมผ่านความสงบนิ่งกำหนดจิตจดจ่อตามเสียงเพลงที่ได้ยิน กิจกรรมจูงแสงสมาธิ เกมส์ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะให้ผู้เรียนทำตอนต้นชั่วโมงก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใน เกิดสมาธิ เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ควบคู่กันทางด้านจิตวิญญาณนำมาสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง

ขั้นที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเล่าเรื่อง (Conversation) เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าผู้อื่น โดยใช้กิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งกระบวนการหลักที่สำคัญที่ใช้ในขั้นนี้คือ สนทนาสนทนา (Dialogue) และการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) โดยหลังจากที่มีการทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางความคิด ผู้เรียนจะแบ่งกลุ่มพูดคุยตามประเด็นหรือหัวข้อที่ได้รับมอบหมายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยผู้พูดสามารถพูดได้อิสระตามความคิดความรู้สึกเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยงกันของสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมด ส่วนเพื่อนในกลุ่มที่ยังไม่ได้เป็นผู้พูดจะต้องตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อนพูดหรือเล่าอย่างลึกซึ้ง สัมผัสอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขณะอีกฝ่ายกำลังพูด ทำให้ฟังและได้ยินมากขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางความคิด ประสบการณ์ จิตใจ จิตวิญญาณ และจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ความเสียสละ ความรักเมตตาผู้อื่น และสรรพสิ่งรอบตัวการเคารพผู้อื่น การเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การคิดดีหรือคิดบวก และการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น

ขั้นที่ 3 การสรุปบทเรียน (Conclusion) เป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้หรือบททบทวนบทเรียนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าตนเอง ผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยใช้กิจกรรมหลักคือ การนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Mind map บทบาทสมมุติ การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปบทเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขั้นนี้คือ ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด ประสบการณ์ ร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรัก

ศรัทธาในวิชาชีพ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ความเสียสละ ความรักเมตตาผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว การเคารพผู้อื่น การเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การคิดดีหรือคิดบวก และการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น นำมาซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ขั้นที่ 4 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นการให้ผู้เรียนใคร่ครวญโดยแยกกายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม รวมทั้งต้องการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้โดยนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมหลักที่ใช้คือ ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมหรือการเรียนรู้ หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขั้นนี้คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ สังคม ร่างกาย และจิตวิญญาณความเป็นครู

1.5 การวัดผลและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ เป็นการวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งการวัดก่อนเรียน การติดตามผลระหว่างเรียน และการวัดผลภายหลังการเรียน โดยดำเนินการวัดและประเมินผลดังนี้

1.5.1 ก่อนการทดลองทดสอบความรู้ผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5.2 หลังสิ้นสุดการจัดการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ให้ผู้เรียนจดบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยจดบันทึกในแบบบันทึกการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

1.5.3 หลังการทดลองทดสอบความรู้ผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริม
จิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมและปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ

ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ			
1.1 หลักการมีความชัดเจน สามารถแสดงจุดเน้นของรูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
1.2 การแสดงให้เห็นถึงจุดเน้นของรูปแบบการเรียนการสอน สามารถเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ	4.29	0.75	มาก
1.3 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดมีความชัดเจน สมเหตุสมผลตามทฤษฎีหรือแนวคิดที่สนับสนุนได้แก่ ความฉลาดทางด้านจิตวิญญาณ จิตวิญญาณความเป็นครู และจิตตปัญญาศึกษา	4.29	0.75	มาก
1.4 การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำ การลำดับหลักการ มีความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	4.57	0.53	มากที่สุด
1.5 หลักการของรูปแบบสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์			
2.1 วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการ	4.29	0.75	มาก
2.2 วัตถุประสงค์มีความชัดเจนสามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.29	0.75	มาก
2.4 การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำเหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.29	0.75	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3. เนื้อหา			
3.1 เนื้อหามีความครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา	4.57	0.53	มากที่สุด
3.2 เนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
3.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่อง	4.57	0.53	มากที่สุด
3.4 เนื้อหาเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.29	0.75	มาก
4.2 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมการเรียนการสอนเรียบเรียงไว้เป็นลำดับลำดับขั้นตอน	4.57	0.53	มากที่สุด
4.4 ความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
4.5 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของกิจกรรมแต่ละขั้นดังนี้	4.57	0.75	มากที่สุด
4.5.1 ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม	4.57	0.75	มากที่สุด
4.5.2 ขั้นที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเล่าเรื่อง	4.57	0.75	มากที่สุด
4.5.3 ขั้นที่ 3 การสรุปบทเรียน	4.57	0.75	มากที่สุด
4.5.4 ขั้นที่ 4 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	4.57	0.75	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมิน	4.29	0.75	มาก
5.2 การเสนอหลักเกณฑ์ในการวัด ความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.29	0.75	มาก
5.3 ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนได้ครอบคลุม			
ภาพรวม	4.38	0.59	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน มีความเห็นว่ารายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครูศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากยกเว้นบางประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 0.53) ได้แก่ หลักการมีความชัดเจนสามารถแสดงจุดเน้นของรูปแบบการเรียนการสอน การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำการลำดับหลักการมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย หลักการของรูปแบบสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหามีความครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา เนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน เนื้อหาเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนเรียบเรียงไว้เป็นลำดับลำดับขั้นตอน ความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของกิจกรรมแต่ละขั้น

ตาราง 10 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและรายการแก้ไขของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน)

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	รายการแก้ไข
การวัดและประเมินผล	1. ควรมีการชี้แจงเกณฑ์การประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูที่ผ่านเกณฑ์	1. ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขชี้แจงเกณฑ์การประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูเกี่ยวกับเกณฑ์คะแนนในแต่ละช่วงโดยแปลความหมายรายละเอียดได้อย่างชัดเจน

จากตาราง 10 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะควรมีการชี้แจงเกณฑ์การประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูที่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขชี้แจงเกณฑ์การประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูเกี่ยวกับเกณฑ์คะแนนในแต่ละช่วงโดยแปลความหมายรายละเอียดได้อย่างชัดเจน

ตาราง 11 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. รายละเอียดในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.57	0.53	มากที่สุด
2. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนทำให้สามารถเข้าใจกระบวนการบูรณาการในทฤษฎีต่างๆ	4.29	0.75	มาก
3. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน	4.57	0.53	มากที่สุด
4. คำแนะนำในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงพอที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้อย่างได้ผล	4.57	0.53	มากที่สุด
5. รายละเอียดในคำแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอธิบายเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน	4.57	0.53	มากที่สุด
6. กำหนดการของรูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน	4.57	0.53	มากที่สุด
7. บทบาทของครูผู้สอนมีความชัดเจนง่ายต่อการเตรียมตัวและสามารถปฏิบัติได้	4.57	0.53	มากที่สุด
8. การกล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนชัดเจน เข้าใจง่าย	4.43	0.78	มาก
การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ภาพรวม)			
1. การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.57	0.53	มากที่สุด
2. การเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม เข้าใจง่าย	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
3. องค์ประกอบภายในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน	4.57	0.53	มากที่สุด
4. ชื่อของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด
5. การเรียบเรียงและการใช้ภาษาในแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความเหมาะสม เข้าใจง่าย	4.57	0.53	มากที่สุด
องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (แต่ละองค์ประกอบ)			
1. สาระสำคัญ			
1.1 สาระสำคัญมีความเหมาะสม สามารถแสดงให้เห็น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด
1.2 สาระสำคัญมีความเหมาะสมกับบริบทผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
1.3 สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับรายวิชา	4.57	0.53	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถ แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการ ปฏิบัติจริง	4.57	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหา			
3.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ สามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.57	0.53	มากที่สุด
3.2 เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
4. กิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเป็นลำดับ และมี ความต่อเนื่อง	4.57	0.53	มากที่สุด
4.2 การกำหนดการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมี ความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสะดวก	4.57	0.53	มากที่สุด
4.3 การดำเนินกิจกรรมได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.57	0.53	มากที่สุด
4.4 การดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนครอบคลุม และสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
4.5 เวลาที่กำหนดสำหรับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.57	0.53	มากที่สุด
5.2 การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด
5.3 ใช้วิธีการวัดผลเหมาะสมกับพฤติกรรม ที่ต้องการวัด	4.57	0.53	มากที่สุด
5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.57	0.53	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนรู้			
7.1 มีการกำหนดรายการสื่อการเรียนรู้ชัดเจน นำไปสู่ การจัดเตรียมได้ง่ายและสะดวก	4.57	0.53	มากที่สุด
7.2 มีการเรียงลำดับรายการใช้สื่อการเรียนรู้อย่าง เหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
7.3 มีการเตรียมตัวอย่างของสื่อการเรียนรู้ไว้ให้ เหมาะสม สะดวกต่อการนำไปใช้	4.57	0.53	มากที่สุด
ภาพรวม	4.55	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีความเห็นว่าคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D = 0.54)

ตาราง 12 แสดงข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและรายการปรับแก้ไขในด้านความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (เฉพาะประเด็นที่ต้องปรับแก้)

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	รายการแก้ไข
1. เพิ่มเติมเนื้อหาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู	1. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ได้ช่วยส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูได้อย่างไร
2. วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนควรเพิ่มรายละเอียดเกณฑ์การแปลความหมาย	2. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยเพิ่มเติมรายละเอียดของเกณฑ์การแปลความหมายของจิตวิญญาณความเป็นครู

จากตาราง 12 พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะควรเพิ่มเติมเนื้อหาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนควรเพิ่มรายละเอียดเกณฑ์การแปลความหมาย ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยเพิ่มเติมเนื้อหาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู และเกณฑ์การแปลความหมายในวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน และได้มีการตรวจสอบความเรียบร้อยและถูกต้องอีกครั้งเพื่อนำไปทดลองใช้

ตอนที่ 3 ผลทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน วิชาการศึกษาและความเป็นครูไทย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนวิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยผลการเปรียบเทียบแสดงรายละเอียดดังนี้

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน วิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษา ครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (n = 40)

การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	15.20	1.74	11.3**	0.000
หลังเรียน	21.50	1.72		

** p < .01

จากตาราง 13 พบว่าผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละครั้งหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ที่ได้รับของผู้เรียนในแต่ละครั้งในรายวิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏแสดงรายละเอียดดังนี้

ตาราง 14 แสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ ที่ได้รับหลังเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6

หน่วยการเรียนรู้	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคะแนน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1				
อาชีพครูสำคัญไฉน	40	4.27	0.24	ระดับดีมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2				
ภาระหน้าที่ของครู	40	4.40	0.23	ระดับดีมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3				
มาตรฐานวิชาชีพครู	40	4.05	0.29	ระดับดีมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4				
ครูดีในดวงใจ	40	4.61	0.40	ระดับดีมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5				
การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	40	4.40	0.23	ระดับดีมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6				
การเสริมสร้างศักยภาพความเป็นครู	40	4.05	0.29	ระดับดีมาก

จากตาราง 14 พบว่าผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ที่ได้รับหลังเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 อาชีพครูสำคัญไฉน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาระหน้าที่ของครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มาตรฐานวิชาชีพครูหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ครูดีในดวงใจ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การเสริมสร้างศักยภาพความเป็นครู วิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏอยู่ในระดับดีมาก

2.2 ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านจิตวิญญาณความเป็นครูที่ได้รับการพัฒนาหรือการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกิดจากการทำกิจกรรม

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านจิตวิญญาณความเป็นครูที่ได้รับการพัฒนาหรือการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกิดจากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งในรายวิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏหลังเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1- 6 ได้สรุปภาพรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยแยกผลการเรียนรู้เป็น 4 ขั้นตอนตามการออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Check in) ผลที่เกิดขึ้นหลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนในขั้นแรกซึ่งมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนทุกครั้งโดยใช้กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาด้านในที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมผ่านความสงบนิ่งกำหนดจิตจดจ่อตามเสียงเพลงที่ได้ยิน กิจกรรมจูงแสงสมาธิ เกมส้นับ 1-10 เกมสั้วแดงมีชีวิตร กิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใน มีสติสมาธิมีความพร้อมในการจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มีความฉลาดทางด้านจิตวิญญาณโดยสังเกตได้จากตัวอย่างในการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะท้อนความคิดความรู้สึกไว้ดังนี้

...เกมสั้วแดงมีชีวิตร ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้สิ่งดี ๆ หลายอย่างเช่น การมีสติและสมาธิในการทำงาน ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความรักเมตตาผู้อื่น ความอดทน และการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งสิ่งดี ๆ ดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของครูที่ดีที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เรียนสายครูเป็นอย่างยิ่ง

บันทึกการเรียนรู้, 12 มกราคม 2557

...กิจกรรมจูงแสงสมาธิ ทำให้ดิฉันเรียนรู้ที่จะหันมารักตนเองดูแลตนเองมากขึ้น เพราะถ้าเราไม่รู้จักรักเห็นคุณค่าในตนเอง เราก็ไม่สามารถที่จะมีชีวิตอยู่บนโลกนี้ที่จะแผ่ความรักของเราไปให้ผู้อื่นและคนรอบข้างได้ ที่สำคัญกิจกรรมนี้ฝึกให้ดิฉันรู้จักคิด ใคร่ครวญมีสติสมาธิอยู่กับตนเอง

บันทึกการเรียนรู้, 9 กุมภาพันธ์ 2557

...กิจกรรมผ่านความสงบนิ่ง ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย สงบมีสติสมาธิมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะกำหนดจิตของตนจดจ่อกับเสียงที่ได้ยินมากกว่าที่จะคิดฟุ้งซ่านไปในเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ได้เป็นอยู่ในขณะนั้น

บันทึกการเรียนรู้, 16 กุมภาพันธ์ 2557

ขั้นที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเล่าเรื่อง (Conversation) ผลที่เกิดขึ้นหลังจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเล่าเรื่อง โดยใช้กิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น เพลง วีดิทัศน์ ข่าว กรณีศึกษา จากนั้นใช้กระบวนการหลักคือ สนทนาสนทนา และการฟังอย่างลึกซึ้ง คือ ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางความคิด ร่างกาย ประสาทสัมผัส จิตใจ จิตวิญญาณ และจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ความเสียสละ ความรักเมตตา ผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว การเคารพผู้อื่น การเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การคิดดีหรือคิดบวก และการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวสังเกตได้จากคำพูดที่ผู้เรียนสะท้อนความคิด ความรู้สึกดังนี้

...กิจกรรมตาวิเศษเมื่อก่อนข้าพเจ้าไม่คิดอยากจะทำแต่พอเปิดใจลองทำรู้สึกได้รับอะไรหลายอย่างและมีความสุขกับการทำกิจกรรมนี้เพราะทำให้ข้าพเจ้ารู้จักคิดดี คิดบวก การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเห็นใจคนเก็บขยะมากขึ้นที่ต้องมาเหนื่อยเก็บขยะที่คนอื่นทิ้ง ดังนั้นเราต้องช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เปรียบเสมือนวิชาชีพครูที่ต้องดูแลใส่ใจเด็กเป็นอย่างดีเพราะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและนอกจากนี้ครูจะต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน แม้แต่การทิ้งหรือเก็บขยะก็ควรทำเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็น

บันทึกการเรียนรู้, 19 มกราคม 2557

...ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นครูที่ดีจากการเล่นเกมที่หักพัง เพราะข้าพเจ้าเรียนรู้ว่าการจะเป็นที่พึ่งพิงของผู้อื่นได้จะต้องเริ่มจากการสร้างตนเองให้มีความพร้อมที่จะเป็นที่พึ่งพิงของลูกศิษย์ก่อน และนอกจากนี้ข้าพเจ้าจะต้องรู้จักเป็นผู้ให้ รู้จักเสียสละโดยมีความรักเมตตาที่จะช่วยเหลือลูกศิษย์ด้วยความเต็มใจ

บันทึกการเรียนรู้, 26 มกราคม 2557

...การทำคามดีนั้นเราสามารถทำได้ทุกเมื่อแต่ต้องมีจิตศรัทธาจริง ๆ เพราะการทำดีเป็นการทำบุญที่จะสะสมไปเรื่อย ๆ และวันหนึ่งผลบุญก็จะส่งผลให้เราพบเจอแต่สิ่งที่ดีเข้ามาในชีวิต

บันทึกการเรียนรู้, 2 กุมภาพันธ์ 2557

...กิจกรรมดอกไม้แห่งความดี ฝึกให้นักศึกษาครูทุกคนเป็นครูที่ดีรู้จักเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคมข้าพเจ้าตั้งใจจะเป็นครูที่คิดดี คิดบวก คิดสร้างสรรค์ รู้จักเสียสละทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพในอนาคต

บันทึกการเรียนรู้, 2 กุมภาพันธ์ 2557

...ข้าพเจ้าอยากเป็นครูที่ดีในอนาคตโดยข้าพเจ้าจะต้องพัฒนาตนเองในด้านวิชาการต่าง ๆ อยู่เสมอโดยมีจิตสำนึกที่จะทำประโยชน์เพื่อศิษย์และผู้อื่น

บันทึกการเรียนรู้, 16 กุมภาพันธ์ 2557

ขั้นที่ 3 การสรุปบทเรียน (Conclusion) ผลที่เกิดขึ้นหลังจากผู้เรียนได้สรุปบทเรียนที่เรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมด โดยใช้กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การนำเสนอผลงานในรูปแบบ Mind map บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การอภิปราย คือ ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งรอบตัว รวมทั้งพัฒนาความคิด ร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ ประสพการณ์ และจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ความเสียสละ ความรักเมตตาผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว การเคารพผู้อื่น การเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การคิดดีหรือคิดบวก และการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวสังเกตได้จากคำพูดที่ผู้เรียนสะท้อนความคิดความรู้สึกดังนี้

...หลังจากที่ได้ฟังเพลงเปลวเทียนสองทาง และวาดภาพสัญลักษณ์ของอาชีพครู สิ่งเหล่านี้ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจและรักในวิชาชีพครูมากขึ้นโดยมุ่งมั่นที่จะนำความรู้ไปพัฒนาเยาวชนหรือลูกศิษย์ให้มีอนาคตที่ดี และจะปฏิบัติตนต่อลูกศิษย์เหมือนเพลงเปลวเทียนสองทางที่สื่อถึงความรักของครูที่มีต่อลูกศิษย์ด้วยความจริงใจ

บันทึกการเรียนรู้, 5 มกราคม 2557

...การจะเป็นครูที่ดีได้นั้นไม่ใช่แค่เก่งในการสอนในเนื้อหาเท่านั้นแต่จะต้องมีบุคลิกภาพที่ดีและศักยภาพที่ดีในการสอนความรู้ให้แก่เด็ก ๆ ต้องดูแลตนเองให้ดี สง่างาม น่าเคารพ เมื่อนักเรียนเห็นจะได้ดูเป็นแบบอย่างที่ดีและชื่นชมความเป็นครู ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเป็นครูที่ดีที่เสียสละมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในอนาคตโดยไม่คิดท้อแท้

บันทึกการเรียนรู้, 9 กุมภาพันธ์ 2557

...การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวิชานี้ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีหลายด้าน เช่น ใจกว้างมีเหตุผลมากขึ้น ลดความเห็นแก่ตัวรู้จักเสียสละทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

บันทึกการเรียนรู้, 12 มกราคม 2557

ขั้นที่ 4 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) ผลที่เกิดขึ้นในขั้นนี้จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสุขและสนุกในการเรียนรู้ เพราะกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการพัฒนาในหลายด้านโดยเฉพาะการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ สังคม ร่างกาย และจิตวิญญาณความเป็นครู ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวสังเกตได้จากคำพูดที่ผู้เรียนสะท้อนความคิดความรู้สึกดังนี้

...เมื่อก่อนข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่สบายใครก็เป็นได้ แต่หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เรียนในรายวิชานี้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ว่าการจะเป็นครูที่ดีแบบมีอาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูไม่ใช่เรื่องง่ายหรือใครก็เป็นครูและทำได้ แต่เราต้องเริ่มต้นด้วยความรักความศรัทธาในงานที่เราทำก่อนเราถึงจะมีความสุขทุ่มเททำทุกอย่างให้ดีที่สุดด้วยความเต็มใจ ซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกที่ตนเองเกิดการเปลี่ยนแปลง

หลายอย่างแบบไม่รู้ตัว เช่น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม คิดบวกและใจกว้างมีเหตุผลมากขึ้น

บันทึกการเรียนรู้, 12 มกราคม 2557

...การเรียนรู้ในวิชานี้นอกจากจะได้ความสนุกความสุขในการเรียนแล้ว ข้าพเจ้ายังได้รับความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายแปลกใหม่ รวมทั้งได้พัฒนาตนเองในหลายด้าน เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นให้มีความสุข ความรับผิดชอบ ความเสียสละ จิตอาสา ความรัก ความเมตตาผู้อื่น และการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

บันทึกการเรียนรู้, 23 กุมภาพันธ์ 2557

3. ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน
วิชาการศึกษาและความเป็นครูไทย

การเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนวิชา
การศึกษาและความเป็นครูไทยแสดงรายละเอียดดังนี้

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน
วิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด
จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษา
ครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู	N	$\bar{X}$	t	p
การเห็นคุณค่าในตนเอง				
1. ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่				
2. ด้านความรักศรัทธาในวิชาชีพครู				
3. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์				*
ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	40	2.74	9.42**	.000
หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	40	4.42		

ตาราง 15 (ต่อ)

การเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู	N	$\bar{X}$	t	p
การเห็นคุณค่าผู้อื่น				
1. ด้านความเสียสละ				
2. ด้านความรักเมตตาผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว				
ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	40	2.69	12.61**	.000
หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	40	4.61		
การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ				
1. ด้านการเคารพผู้อื่น				
2. ด้านการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม				
3. ด้านการคิดดีหรือคิดบวก				
4. ด้านการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น				
ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ	40	2.83	24.24**	.000
หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ	40	4.61		
ภาพรวม	40	4.47		

จากตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนวิชาการศึกษาและความเป็นครูไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า ผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในภาพรวมผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก